

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Конституційне право

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПРАВА, ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
08 Право
081 Право
Право
6
1 рік, II семестр
нормативна

згідно з розкладом
українська
щопонеділка 12.00-13.00 (210 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM та Google-class).
Доктор юридичних наук професор
Шеремет Олег Семенович
E-mail: sheremet.oleg.@gmail.com
м.т. 097-389-65-02

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Конституційне право» спрямована на підготовку фахівців у сфері права. Вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» є передумовою формування у студентів правової свідомості, демократичного світогляду, дозволяє належним чином орієнтуватися у складних питаннях державо- і норма творення. Усе це важливо для формування у майбутніх фахівців-правознавців високої політико-правової культури, що означає, насамперед, повагу до Конституції України як важливої соціальної та політичної цінності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, законодавчі та соціально-практичні положення щодо конституційно-правового регулювання суспільних відносин – загальних засад конституційного ладу України, основ правового статусу людини і громадянина, форми держави, організації та діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування.

Програма навчальної дисципліни складається з 6-ти змістовних модулів.

1. Загальні засади конституційного права.
2. Правовий статус особи та громадянського суспільства.

3. Народне волевиявлення. Форми його здійснення. Конституційний механізм державної влади.

4 Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України.

5. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади, органів суду і прокуратури.

6. Територіальний устрій України. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування.

Метою викладання навчальної дисципліни „Конституційне право України” є формування у студентів системи теоретичних знань щодо конституційно-правового регулювання суспільних відносин – загальних засад конституційного ладу України, основ правового статусу людини і громадянина, форми держави, організації та діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, набуття ними вмінь і навичок застосовувати отримані знання.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 8	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 9	Здатність працювати в команді.
ЗК 10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК 13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК 15	Прагнення до збереження навколишнього середовища.
СК 4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
СК6	Знання і розуміння основ права Європейського Союзу
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
СК16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення
СК 25	Вміння аналізувати нормативні акти, якими визначається компетенція органів державної влади і управління
ПРН 1	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки задалегідь невідомих умов та обставин.
ПРН 2	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання.
ПРН 9	Самостійно визначати ті обставини, у з’ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
ПРН 11	Володіти базовими навичками риторики.
ПРН 12	Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН 14	Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.
ПРН 19	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
ПРН 20	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовний модуль I. Загальні засади конституційного права				
Тема 1. Конституційне право як галузь права України та юридична наука	8	2	2	4
Тема 2. Основи конституційної теорії	8	2	2	4
Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України	14	5	4	5
Всього за змістовний модуль I	30	9	8	13
Змістовний модуль II. Правовий статус особи та громадянського суспільства				
Тема 4. Громадянство України	7	2	2	3
Тема 5. Конституційно-правовий статус особи	12	5	4	3
Тема 6. Конституційні засади громадянського суспільства	11	4	4	3
Всього змістовний модуль II.	30	11	10	9
Змістовний модуль III. Народне волевиявлення. Форми його здійснення. Конституційний механізм державної влади.				
Тема 7. Народне волевиявлення та форми його здійснення в Україні	17	4	3	10
Тема 8. Конституційний механізм державної влади	13	2	1	10
Всього за змістовний модуль III	30	6	4	20
Змістовний модуль IV. Конституційно-правовий статус Верховної Ради, Президента України				
Тема 9. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	17	4	4	9
Тема 10. Конституційно-правовий статус Президента України	13	3	2	8
Всього змістовний модуль IV	30	7	6	17
Змістовний модуль V. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади, органів суду і прокуратури.				
Тема 11. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади	15	3	2	10
Тема 12. Конституційний суд України. Конституційно-правовий статус органів суду і прокуратури	15	3	2	10
Всього змістовний модуль V	30	6	4	20
Змістовний модуль VI. Територіальний устрій України. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування				
Тема 13. Територіальний устрій України	12	1	1	10
Тема 14. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування	18	4	3	11
Всього змістовний модуль VI	30	5	4	21
Разом за курс	180	44	36	100

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль I.

Тема 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА УКРАЇНИ ТА ЮРИДИЧНА НАУКА

План:

1. Поняття і предмет конституційного права України
2. Методи конституційного права
3. Система конституційного права України
4. Конституційно-правові відносини
5. Джерела конституційного права
6. Зв'язок конституційного права з іншими галузями права

Тема 2. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ

План:

1. Поняття і сутність конституції
2. Основні риси та юридичні властивості конституції
3. Соціальні (об'єктні) функції конституції
4. Нормативно-правові (технологічні) функції конституції
5. Загальні класифікаційні характеристики конституцій
6. Класифікація конституцій за формою та структурою

Тема 3. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ

План:

Заняття 1

1. Поняття конституційного ладу
2. Поняття і зміст засад конституційного ладу України
3. Гуманістичні засади конституційного ладу України. Принцип гуманізму у Конституції України
4. Суверенітет народу України
5. Республіканська форма правління України
6. Унітарний державний устрій України
7. Конституційно-правові ознаки України як суверенної держави
8. Україна – демократична держава

Заняття 2

9. Україна – соціальна держава
10. Конституційно-правові ознаки України як правової держави
11. Характеристики України як конституційної держави
12. Економічні засади конституційного ладу України
13. Політичні та ідеологічні засади конституційного ладу України
14. Соціальні засади конституційного ладу України
15. Духовно-культурні засади конституційного ладу України
16. Захист конституційного ладу України

Змістовний модуль II.

Тема 4. ПОНЯТТЯ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ. ГРОМАДЯНСТВО УКРАЇНИ

План:

1. Поняття і структура конституційно-правового статусу особи
2. Поняття і зміст громадянства
3. Принципи громадянства України
4. Належність до громадянства України
5. Підстави та форми набуття громадянства України
6. Підстави та форми припинення громадянства України
7. Повноваження державних органів, що вирішують питання громадянства
8. Процедура з питань громадянства

Тема 5. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИ В УКРАЇНІ

План:

Заняття 1

1. Основні риси і види конституційно-правового статусу особи
2. Структура і зміст конституційно-правового статусу особи
3. Принципи конституційно-правового статусу особи
4. Міжнародне та національне регулювання конституційно-правового статусу особи
5. Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні
6. Міжнародні стандарти прав та свобод людини і громадянина та їх співвідношення з національним законодавством

Заняття 2

7. Громадянські (особисті) права та свободи людини і громадянина в Україні
8. Політичні права і свободи громадян України
9. Соціальні, економічні та культурні права та свободи людини і громадянина в Україні
10. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні
11. Механізм реалізації, гарантії та захист прав і свобод людини і громадянина в Україні
12. Обмеження конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні

Тема 6. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

План:

Заняття 1

1. Проблема поняття громадянського суспільства, його структурних елементів та конституційно-правового регулювання
2. Конституційно-правові передумови становлення в Україні громадянського суспільства
3. Сутність і роль політичних партій та громадських організацій у структурі громадянського суспільства в Україні
4. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні
5. Закон України „Про політичні партії в Україні”
6. Гарантії діяльності політичних партій
7. Обмеження щодо утворення та діяльності політичних партій з боку органів державної влади

Заняття 2

8. Створення та державна реєстрація політичної партії
9. Громадські організації в Україні та їх конституційно-правовий статус
10. Конституційно-правовий статус релігійних організацій в Україні
11. Зміст режимів відокремлення церкви від держави та школи від церкви
12. Конституційно-правовий статус засобів масової інформації
13. Поняття, структура та принципи правового статусу національних меншин в Україні
14. Основні права та обов'язки національних меншин в Україні

Змістовний модуль III.

Тема 7. НАРОДНЕ ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ ТА ФОРМИ ЙОГО ЗДІЙСНЕННЯ В УКРАЇНІ. КОНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

План:

Заняття 1

1. Поняття та основні форми безпосередньої демократії
2. Поняття і види виборчої системи
3. Виборче право як суб'єктивне право та як конституційно-правовий інститут
4. Загальна характеристика виборчої системи України та її принципи
5. Правове регулювання порядку організації та проведення виборів народних депутатів України
6. Центральна виборча комісія, її роль в організації та проведенні виборів
7. Державний реєстр виборців

Заняття 2

8. Поняття і види референдумів
9. Призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму
10. Порядок організації та проведення всеукраїнського референдуму
11. Державна влада, її суттєві ознаки та структурні елементи

12. Поняття державного органу України та його конституційний статус
13. Принципи організації та діяльності державних органів
14. Система органів державної влади

Тема 8. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОРГАНІВ

План:

Заняття 1

1. Поняття і сутність законодавчої влади
2. Верховна Рада України в механізмі державної влади
3. Представницька функція Верховної Ради України
4. Функція парламентського контролю. Основні форми парламентського контролю Верховної Ради України
5. Установча (номінаційна) функція Верховної Ради України
6. Функції та повноваження Верховної Ради України
7. Склад та структура Верховної Ради України

Заняття 2

8. Правовий статус народного депутата України
9. Гарантії депутатської діяльності
10. Організаційно-правові засади діяльності Верховної Ради України
11. Сесії Верховної Ради України
12. Законодавчий процес
13. Конституційно-правовий статус Рахункової палати України
14. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини як орган парламентського контролю.

Змістовний модуль IV.

Тема 9. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

План:

1. Інститут Президента як глави Української держави
2. Конституційно-правовий статус Президента України
3. Висування кандидатів на пост Президента України
4. Вибори Президента України
5. Повноваження Президента України
6. Рада національної безпеки і оборони України: статус, склад та основні завдання
7. Адміністрація Президента України. Акти Президента України
8. Механізм дострокового припинення повноважень Президента України

Тема 10. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

План:

1. Поняття, сутність і функції органів державної виконавчої влади
2. Система органів державної виконавчої влади України
3. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України
4. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України
5. Компетенція Кабінету Міністрів України
6. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади
7. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій та їх органів
8. Правовий статус територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, що не входять до системи місцевих держадміністрацій

Змістовний модуль V. Територіальний устрій України. Конституційно-правові Основи місцевого самоврядування.

Тема 11. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ СУДУ І ПРОКУРАТУРИ

План:

1. Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції
2. Повноваження Конституційного Суду України та порядок його діяльності
3. Поняття і природа судової влади

4. Судова система України
5. Правовий статус суддів
6. Основні засади здійснення правосуддя
7. Конституційно-правовий статус Вищої ради юстиції
8. Конституційно-правовий статус прокуратури.

Змістовний модуль VI. Територіальний устрій України. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування.

Тема 12. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

План:

Заняття 1

1. Поняття, принципи та форми територіального устрою.
2. Адміністративно-територіальний устрій України
3. Сучасний конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим
4. Поняття та юридична природа місцевого самоврядування
5. Система місцевого самоврядування України та її елементи
6. Принципи місцевого самоврядування України
7. Форми здійснення місцевого самоврядування в Україні

Заняття 2

8. Органи місцевого самоврядування та їх конституційно-правовий статус
9. Організаційно-правові форми роботи місцевих рад
10. Обласні, районні ради як органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад
11. Повноваження органів місцевого самоврядування
12. Порядок виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
13. Матеріально-фінансова база місцевого самоврядування
14. Гарантії місцевого самоврядування

Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- методи та принципи конституційно-правового регулювання суспільних відносин;
- структуру, функції, юридичні властивості Конституції України, її роль і місце в національній правовій системі;
- загальні засади конституційного ладу України;
- конституційно-правовий статус особи, гарантії реалізації основних прав і свобод громадян України;
- виборчу систему України, нормативно-правове регулювання організації та проведення виборів і референдумів;
- конституційно-правові засади організації та здійснення законодавчої, виконавчої і судової влади;
- конституційно-правові основи територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні;

вміти:

- орієнтуватися у системі конституційного законодавства;
- тлумачити чинне конституційне законодавство;
- проводити науковий аналіз, порівняння та оцінку конституційно-правових явищ;
- обґрунтовувати власну точку зору щодо реалізації норм Конституції України та інших конституційно-правових актів;
- використовувати отримані знання у подальшій навчальній, професійній та іншій практичній діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна нормативна база:

1. Конституційне право України: Програма нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалаврів галузі знань 08 „Право” за напрямом 081 «Право».
2. Конституційне право України: Інформаційний пакет матеріалів для студентів галузі знань 08 „Право” за напрямом 081 «Право».
3. Конституційне право України: Плани семінарських занять для студентів галузі знань 08 „Право” за напрямом 081 «Право».
4. Конституційне право України: Методичні вказівки та завдання до самостійної роботи студентів галузі знань 08 „Право” за напрямом 081 «Право».

Основна література

1. Конституція України.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 р.
4. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р.
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р.
6. Бюджетний кодекс України.
7. Цивільний процесуальний кодекс України.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України.
9. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р.
10. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 р.
11. Про прокуратуру: Закон України від 15 листопада 1991 р.
12. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25 червня 1992 р.
13. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 р.
14. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р.
15. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р.
16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р.
17. Про Рахункову палату : Закон України від 11 липня 1996 р.
18. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р.
19. Про Вищу раду юстиції: Закон України від 15 січня 1998 р.
20. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 р.
21. Про столицю України — місто-герой Київ: Закон України від 15 січня 1999 р.
22. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р.
23. Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим: Закон України від 2 березня 2000 р.
24. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р.
25. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р.
26. Про статус народного депутата України : Закон України в редакції від 22 березня 2001 р.
27. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р.
28. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 р.
29. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р.
30. Про закордонних українців: Закон України від 4 березня 2004 р.
31. Про вибори Президента України: Закон України в редакції від 18 березня 2004 р.
32. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 р.
33. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 р.

34. Про комітети Верховної Ради України : Закон України в редакції від 22 грудня 2005 р.
35. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лютого 2010 р.
36. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 р.
37. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: Закон України від 10 липня 2010 р.
38. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р.
39. Про Державний реєстр виборців: Закон України в редакції від 21 вересня 2010 р.
40. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р.
41. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 р.
42. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р.
43. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 6 листопада 2012 р.
44. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р.
45. Порядок провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень: Затверджений указом Президента України в редакції від 27 червня 2006 р. № 588.
46. Регламент Конституційного Суду України: Затверджений рішенням Конституційного Суду України в редакції від 14 жовтня 2008 р.
47. Про Положення про Адміністрацію Президента України: Указ Президента України від 2 квітня 2010 р № 504.
48. Конституція Автономної Республіки Крим: Прийнята Верховною Радою Автономної Республіки Крим 21 жовтня 1998 р.
49. Конституційне право України: підруч.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.
50. Конституція України: Офіційний текст: Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина: Навчальний посібник / Авт.-упорядник М.І. Хавронюк. – К.: Парламент. вид-во, 1999. – 543 с.
51. Кравченко В.В. Конституційне право України: навч. посіб. –4-те вид., перероб. і допов. – К.: Атіка, 2007. – 568 с.
52. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України: навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 632 с.
53. Чушенко В.І., Заєць І.Я. Конституційне право України: підруч. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007. – 488 с.

Допоміжна література:

1. Ковальський В.С. Правотворчість: теоретичні та логічні засади / В.С. Ковальський, І.П. Козінцев. – К. – Юрінком Інтер, 2005. – 192 с.
2. Коломієць Ю.М. Інститут глави держави в системі вищих органів влади й управління зарубіжних країн. – Харків: Основа, 1998. – 246 с.
3. Курс конституционного права Украины. Том 1. Общая часть: Основы теории конституционного права: учебник; под ред. М.А. Баймуратова и А.В. Ватанова. – Х.: Одиссей, 2008. – 672 с.
4. Международные акты о правах человека. Сборник документов / В.А. Карташкин, Е.А. Лукашова. – М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА, 2000. – 784 с.
5. Теліпко В.Е. Конституційне та конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 568 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України.
2. www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України.
3. www.mvs.gov.ua – сайт Міністерства внутрішніх справ України.
4. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського.
5. www.library.ukma.kiev.ua – електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів

Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності.

Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkgl03ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проектною заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання.

Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	13	3	до 39
Індивідуальне завдання (презентації)	2	5	до 10
Самостійна робота: вирішення практичних ситуацій; складання процесуальних документів; науковий проект ¹	1	13	до 13
Підсумкова контрольна робота	1	13	до 13
Усього			до 75
Екзамен:			до 25
Разом:			до 100

¹ Самостійна робота є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не виконав самостійну роботу до екзамену не допускається.